

Musikkens grundbegreber

Indledning

Dette er et praktisk oplæg til arbejdet med oplevelse og forståelse af musikkens grundbegreber. Den musikteoretiske baggrund er hentet fra bogen "Bevægelseslek, musikk og drama i barnehage skolefritidsordninger" af Kjell A. Standal.

Ordforråd (først og fremmest for den voksne)

- lyd, toner, melodi
- rytme
- variation i lydstyrke og dynamik
- hastighed, fart og tempo
- farver, klang
- tæthed, tekstur

Mål

Børn skal have oplevelser og erfaringer med musikkens grundbegreber. Målet er ikke, at børnene skal kunne beskrive meningen med begreberne.

Tonevariation

Grundbegreb

Lyd, toner, melodi

Aktiviteter

Spille klaver, guitar eller andet instrument. Børnene lytter til forskellige variationer i tonehøjden. Man kan tilføje bevægelser, ved at børnene klatrer op på et bord, når tonen går op, og ned på hug eller under bordet når den går ned.

Samtale

Hvordan lyder det, når vi er stille?
Hvad ligner lydene? (elefant eller kylling)
Hvad sker der, når vi lukker øjnene?

Opfølgning

Lad børnene forsøge at lave høje og lave toner selv med instrumentet.

Materiale

Instrument, guitar eller klaver.

Rytmefølelsen, variation

Grundbegreb

Rytme

Aktiviteter

Klappe navne, ting og spørgsmål og svar. Barnet siger sit navn samtidig med, at de klapper rytmen i det. Efterhånden kan man klappe spørgsmål og svar: "hvad hedder du?" "Jonas"

Rim med enkel grundrytme. Grundrytmen klappes mens rimet siges.

Rytmelegen. Man bruger to grundrytmer, den voksne slår på tromme, børnene danser på gulvet, når rytmen ændres skal børnene skynde sig til et stort tæppe.

Samtale

Alt har en rytme. Sproget, tingenes navn.

Krop og rytme. Hvad får du lyst til at gøre, når du hører forskellige rytmer?

Opfølgning

Bruge rytmeinstrumenter efterhånden som børnene får oplevelser med rytme. Snakke med instrumenter, være glad, vred, bange, stille

Materiale

Trommer eller kroppen som instrument

Instrumentkasse

Dynamik

Grundbegreb

Dynamik

Aktiviteter

Tegne et eventyr på tavle eller flip-over. Børnene kommer med input og forslag til, hvad der sker i historien. Den voksne tegner handlingen langs en linie. Bagefter skal vi spille eventyret med fokus på stærkt og svagt. Når manden i eventyret går hen ad stien, er det "normal" styrke, men så kommer han til en løve, som sover og må liste sig af sted, svag styrke. Måske må han råbe højt til nogen eller banke hårdt på en dør. Det er vigtigt at lægge mærke til, at børnene ofte også vil ændre tempo efterhånden som eventyret spilles. Selv om dynamik og tempo er to forskellige grundbegreber i musikken, vil man ofte spille hurtigere, jo kraftigere man spiller og langsommere, jo svagere man spiller.

Samtale

Hvad er forskellen på kraftigt og svagt?

Hvordan skal vi høre meget svag musik?

Hvordan bliver musikken, når man går fra svag til kraftig (hurtigt og gradvist)?

Opfølgning

Lave "dynamiske versioner" af kendte eventyr

Lede efter stærk-svag dimensionen i børnehaven og på tur.

Materiale

Tavle eller flip-over

Hastighed, fart eller tempo

Grundbegreb

Tempo

Aktiviteter

Tegne et eventyr på tavle eller flip-over. Børnene kommer med input. Den voksne tegner handlingen langs en linie. Bagefter skal vi spille eventyret mod fokus på hurtig og langsom. Når manden i eventyret går ud af stien, er det "normalt" tempo, men så kommer han til en løve, som sover og må liste sig forbi, langsom tempo. Måske må han råbe højt til nogen, eller banke hårdt på en dør. Måske banker han tre gange.

Samtale

Hvad er forskellen på hurtigt og langsomt?

Hvordan er tonerne, når vi spiller hurtigt. Korte eller lange?

Hvordan bliver musikken, når man går fra langsomt til hurtigt først brat så gradvist?

Opfølgning

Lave "tempo-versioner" af kendte eventyr.

Lede efter tempo-dimensionen i børnehaven og på tur

Høre "I Dovregubbens hall" af Edward Grieg, langsom øgning af tempo.

Materiale

Tavle eller flip-over.

Farver, klang

Grundbegreb

Farver, klang

Aktiviteter

Opsøge forskellige rum for forskellig akustik. Prøve stemmen i forskellige rum i børnehaven, ude, i tunneller og gennemgange med akustik, find et sted med ekko!

Syng "Tre små kinesere" med forskellige vokaler: eks. "tri smi kinisiri."

Samtale

Hvordan klinger stemmen i de forskellige rum?
Hvordan lyder "Tre små kinesere" med *i* i forhold til *a* eller *æ*?

Opfølgning

Spil forskellige klange på klaver eller guitar.
Prøv med "skæve" akkorder.

Materiale

Klaver eller guitar.

Tæthed og tekstur

Grundbegreb
Tæthed, tekstur

Aktiviteter

Sangen "En elefant kom marcherende." For hvert vers kommer et nyt barn til med et rytmeinstrument. Lydbilledet bliver gradvis tættere. Dette kan også visualiseres ved at børn danser barfodet med maling under fødderne på et stort ark papir. Et og et barn kommer til og billedet forandrer sig, bliver tættere og tættere.

Samtale

Hvad sker der, når lydbilledet bliver stadig tættere? Hvordan blev fodmaleriet?

Opfølgning

Lytte til "Karius og Baktus" (staccato-sang) og "Santa Lucia" (legato-sang)

Materiale

Maling, store ark papir
Rytmeinstrumenter.